ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ

ਜਸਟਿਸ ਵਿਵਿਅਨ ਬੋਸ, ਬੀ. ਜਗਨਾਧਦਾਸ, ਭੁਵਨੇਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਿਨਹਾ, ਸਈਦ ਜਾਫਰ ਇਮਾਮ, ਅਤੇ ਐਨ. ਚੰਦਰਸ਼ੇਖਰ ਅਈਅਰ।

ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਉੱਤਰਦਾਤਾ।

1955 ਦਾ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਨੰਬਰ 715

ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਕੋਡ (1898 ਦਾ ਐਕਟ V) -ਧਾਰਾ 195(3), 476-ਏ-ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 193 ਅਤੇ 471 ਅਧੀਨ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ-ਕਿਹੜੀ ਅਦਾਲਤ ਨੋਟਿਸ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ-ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤ-ਦਾ ਅਰਥ-"ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ'- ਦਾ ਅਰਥ- ਪੰਜਾਬ ਕੋਰਟ ਐਕਟ 1918 ਅਧੀਨ ਅਧੀਨ ਜੱਜਾਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਦਾਲਤਾਂ-ਅਦਾਲਤਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਗਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ-ਦੀਵਾਨੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅਧੀਨ ਜੱਜ ਫਸਟ ਕਲਾਸ ਦੇ ਨੇ ਕੀਤਾ-ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ-ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਕੋਰਟ ਕੋਰਟ ਐਕਟ, (1918 ਦਾ ਐਕਟ VI)-ਧਾਰਾ 18-ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ-ਅਧੀਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਅਪੀਲਾਂ-ਜਿਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਲਗਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ-ਦੀਵਾਨੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅਧੀਨ ਜੱਜ ਫਸਟ ਕਲਾਸ ਨੇ ਕੀਤਾ-ਮੂਲ ਅਦਾਲਤ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 193 ਅਤੇ 471 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀ-
ਅਦਾਲਤ ਅਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਹੈ-

ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ (1) ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 195(l)(b) ਅਤੇ (c) ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 471 ਅਤੇ 193 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਸੰਜੀਦਗੀ ਲੈਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦੀ ਹੈ ਸਬੰਧਤ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਲਿਖਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਜਿਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਜਿਹੀ ਅਦਾਲਤ ਹੈ। ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 476−ਏ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜੁਰਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਨਾ ਤਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੀ ਹੈ, "" ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਜਿਸ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਸਾਬਕਾ ਅਦਾਲਤ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਧਾਰਾ 195(3)" ਧਾਰਾ 476 ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(2) ਧਾਰਾ 195(3) ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਹਿਲਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਮੂਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕੋਈ ਵੀ ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਅਪੀਲਯੋਗ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਹੈ ਤਾਂ ਧਾਰਾ 195(3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਆਮ ਮੂਲ ਸਿਵਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗੀ। ਜੇਕਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫ਼ਰਮਾਨਾਂ ਜਾਂ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸ ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਹੇਠਲੇ ਦਰਜੇ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ।ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਵੇਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਹੜੀ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਉਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਤੋਂ ਆਮ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੂਚਨਾਵਾਂ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜੋ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਆਮ ਵਰਗ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

(3) ਪੰਜਾਬ ਅਦਾਲਤੀ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਧੀਨ ਜੱਜਾਂ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਤੋਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧੀਨ ਜੱਜ ਕੋਲ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਸੈਕਸ਼ਨ 195(3) ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵੀਸੋ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਅਪੀਲੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰ ਅਪੀਲਾਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਤਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੇਠਲੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 476-ਬੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਅਪੀਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

4) ਸੀਨੀਅਰ ਸਬ-ਜੱਜ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਪ-ਜੱਜ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਜਾਂ ਨਿਆਂਇਕ ਨਿਯੰਤਰਣ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿ ਉਹ ਕੇਸਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਖਾਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਦਾ ਅਦਾਲਤ ਹੈ।

(5) ਸੀਨੀਅਰ ਸਬ-ਜੱਜ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਇਸ ਨੂੰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਮੂਲ ਅਦਾਲਤ ਵਜੋਂ, ਜਾਂ ਧਾਰਾ 476-ਬੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪੀਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਵਜੋਂ। ਇਹ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਉਹੀ ਅਦਾਲਤ ਨਹੀਂ ਸੀ।

6) ਪੰਜਾਬ ਅਦਾਲਤੀ ਐਕਟ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵਧੀਕ ਜੱਜ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਵਧੀਕ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਕੋਈ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਅਦਾਲਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਗੋਂ ਆਪਣੀ ਵੱਖਰੀ ਅਤੇ ਵੱਖਰੀ ਅਦਾਲਤ ਹੈ।

7) ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨਾ ਤਾਂ ਅਸਲ ਅਦਾਲਤ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਜਿਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਸਲ ਅਦਾਲਤ ਸੀ, ਧਾਰਾ 195(3) ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਕੋਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਇਹ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕੇਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇ।

ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਅੰਬਾਲਾ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ 9 ਮਈ 1953 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਨੰਬਰ 985 ਆਫ਼ 1953 ਵਿੱਚ ਸਿਮਲਾ ਵਿਖੇ ਪੰਜਾਬ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 7 ਜੂਨ 1954 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬੇਨਤੀ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲ।

ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮਲਾਲ ਆਨੰਦ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ (ਸ਼੍ਰੀ ਆਈ. ਐੱਸ. ਸਾਹਨੀ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਉਸਦੇ ਨਾਲ) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ

ਸ੍ਰੀ ਗੋਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਪੀ.ਜੀ. ਗੋਖਲੇ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਲਈ।

ਸ੍ਰੀ ਜਿੰਦਰਾ ਲਾਲ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੋਪਾਲ ਸਿੰਘ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਜਸਟਿਸ ਬੋਸ ਨੇ ਸੁਣਾਇਆ। ਇਸ ਅਪੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨਿਆਇਕ ਰਾਏ ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਮਤਭੇਦ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 195 ਅਤੇ 476 ਨੂੰ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਝੂਠੀ ਗਵਾਹੀ ਲਈ ਅਤੇ ਜਾਅਲੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਅਸਲੀ ਵਜੋਂ ਵਰਤਣ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਬਾਰੇ ਹੈ।

ਦੂਜੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜੱਜ, ਮਿਸਟਰ ਈ.ਐਫ. ਬਾਰਲੋ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ।ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇੱਕ ਰਸੀਦ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ 35,000/- ਰੁਪਏ ਮੌਰਗੇਜ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ (ਪਰ ਪੂਰੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਕੁਝ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ) ਅਤੇ ਗਵਾਹ ਦੇ ਬਕਸੇ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਸਹੁੰ ਖਾਧੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਪੈਸੇ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਰਸੀਦ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।ਮਿਸਟਰ ਬਾਰਲੋ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਸੀਦ ਅਸਲ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦੀ ਸੀ

ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਸਬੂਤ ਸੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸਨੇ 15 ਮਾਰਚ 1950 ਨੂੰ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਪੂਰੀ ਰਕਮ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਮੁਢਲਾ ਫਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਅਤੇ 15 ਜੁਲਾਈ 1950 ਨੂੰ ਇੱਕ ਅੰਤਮ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਪਰ 9 ਮਈ 1951 ਨੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਰਸੀਦ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸ਼ੱਕੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਸਬੂਤ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸਨ।

ਮੁਦਈ ਨੇ ਫਿਰ ਮਿਸਟਰ ਡਬਲਯੂ. ਆਗਸਟੀਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜੱਜ ਵਜੋਂ ਮਿਸਟਰ ਬਾਰਲੋ ਦੀ ਥਾਂ ਤੇ ਆਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 193 ਅਤੇ 471 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇ। ਪਰ ਇਹ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮਿਸਟਰ ਆਗਸਟੀਨ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਅਧੀਨ ਜੱਜ ਨਿਯੁਕਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ;ਇਸ ਦੀ ਥਾਂ ਚੌਥੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਸੁਬਾਰਡੀਨੇਟ ਜੱਜ ਸ੍ਰੀ ਕੇ.ਕੇ.ਗੁਜਰਾਲ ਨੂੰ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ।ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਿਰਫ ਚੌਥੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜੱਜ ਸਨ, ਉਸਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪਰਾਧ ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਨੇ ਮਾਮਲਾ ਸੀਨੀਅਰ ਸੁਬਾਰਡੀਨੇਟ ਜੱਜ ਸ੍ਰੀ ਪੀਤਮ ਸਿੰਘ ਕੋਲ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਜੋ ਹੁਣ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਪੀਤਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਸ੍ਰੀ ਜੇ.ਐਨ.ਕਪੂਰ ਕੋਲ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ।ਇਸ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧੀਨ ਜੱਜ (ਸ੍ਰੀ ਪੀਤਮ ਸਿੰਘ) ਕੋਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਮਿਸਟਰ ਬਾਰਲੋ ਦਾ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਵਿਚ ਗਿਆ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧੀਨ ਜੱਜ ਕੋਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਮੱਗਰੀ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਕੇਸ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸਨੇ ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੀਨੀਅਰ ਸੁਬਾਰਡੀਨੇਟ ਜੱਜ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਇਹ ਤਿੰਨ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀਨੀਅਰ ਸੁਬਾਰਡੀਨੇਟ ਜੱਜ ਸ਼੍ਰੀ ਪੀਤਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਦੂਸਰਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀ ਪੀਤਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ; ਅਤੇ ਤੀਸਰਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪੀਤਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਾਂਗੇ। ਇਹ ਸਵਾਲ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਕੋਰਟ ਐਕਟ, 1918 ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਾਂਗੇ।

ਇਹ ਅਪਰਾਧ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 471 ਅਤੇ 193 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਜਾਅਲੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਅਸਲੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਤ ਰਿਹਾ ਹੈ ਇਹ ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਇਹ ਜਾਅਲੀ ਹੈ ਅਤੇ ਝੂਠੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 195(1) (ਬੀ) ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਦੋ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦਾ ਵੀ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਤੋਂ ਮਨ੍ਹਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਸਬੰਧਤ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਲਿਖਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਅਦਾਲਤ ਅਧੀਨ ਹੈ"।

ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜੱਜ, ਮਿਸਟਰ ਈ.ਐਫ. ਬਾਰਲੋ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰਾਲ ਮਿਸਟਰ ਬਾਰਲੋ ਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਕੇਵਲ ਚੌਥੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜੱਜ ਸਨ ਪਰ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਸਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਾ ਤਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ। ਉਸਨੇ ਜਾਂ ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਇਸ ਲਈ ਨਾ ਤਾਂ ਮਿਸਟਰ ਬਾਰਲੋ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮਿਸਟਰ ਆਗਸਟੀਨ ਨੇ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 47 6-ਏ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਧਾਰਾ 476-ਏ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜੁਰਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਨਾ ਤਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੀ ਹੈ,"ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਜਿਸ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਸਾਬਕਾ ਅਦਾਲਤ ਧਾਰਾ 195, ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਅਧੀਨ ਹੈ" ਧਾਰਾ 476 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਧਾਰਾ 476 ਇੱਕ ਖੋਜ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਚਿਤ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਿਆਂ ਆਦਿ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਹੈ, ਹੋਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਾਲੇ ਪਹਿਲੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕੋਲ ਭੇਜਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਇਸ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਕੇਸ ਦੇ ਇਸ ਹਿੱਸੇ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸੀਨੀਅਰ ਸੁਬਾਰਡੀਨੇਟ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਜਿਸ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਪੀਤਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਸੀ ਜਿਸ ਦੀ ਬਾਰਲੋ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਧਾਰਾ 195 (3) ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧੀਨ ਸੀ।)

ਹੁਣ ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਅਧੀਨਤਾ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਰਥ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਕੋਈ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਸਾਬਕਾ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਆਮ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਸਿਰਫ ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਜਿਸ ਦੀ ਧਾਰਾ 195(3) ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਅਧੀਨ ਹੈ।

ਸੈਕਸ਼ਨ 195(3) ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ-ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸਾਬਕਾ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਪੀਲਯੋਗ ਫ਼ਰਮਾਨਾਂ ਜਾਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਜਾਂ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਸ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਸਥਾਨਕ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਮ ਮੂਲ ਸਿਵਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਸਥਿਤ ਹੈ

ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੋ-

"ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ-

(ਏ) ਜਿੱਥੇ ਅਪੀਲਾਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਹਿਲੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਧੀਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ; ਅਤੇ

(ਬੀ) ਜਿੱਥੇ ਅਪੀਲਾਂ ਕਿਸੇ ਦੀਵਾਨੀ ਅਤੇ ਮਾਲ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਵੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਜਿਹੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਸ ਕੇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਜਾਂ ਜਿਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿਵਲ ਜਾਂ ਮਾਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਵਿਵਾਦ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।ਵਿਵਾਦ "ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ" ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਕੇਂਦਰਿਤ ਹੈ। ਕੇਸ ਦੀ ਇੱਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਜਿਸਦਾ ਵਡੇਰੋ ਅਬਦੁਲ ਰਹਿਮਾਨ ਬਨਾਮ ਸਾਧੂਰਾਮ ((1930) 32 Cr.L.J. 1012) ਇੱਕ ਨਮੂਨਾ ਹੈ, ਇਹ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ" ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ "ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ" ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਕੇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਦਾ ਕੋਈ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਕਹੋ। ਫਿਰ ਹੇਠਲਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਤ ਮਾਤਰਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਹੇਠਲੀ ਅਤੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਚੁਣਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਇਹ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਏ) ਨੂੰ ਵੀ ਉਪਬੰਧ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਏਗੀ। ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਅਪੀਲਾਂ ਦੋ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਦੇ ਉੱਚ ਪੱਧਰਾਂ ਕੋਲ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ; ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਅਤੇ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੀ ਅਦਾਲਤ ਇੱਕ ਦਿੱਤੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਦੀ ਹੈ, ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਸਮੇਂ ਦੀ ਢੁਕਵੀਂ ਮਿਆਦ ਕੀ ਹੈ।

ਇਕ ਹੋਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਇਹ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਉਹ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਇਕ ਅਨਿਯਮਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀ ਦਖਲ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਪੀਲ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਵਿਚ ਹੇਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੁਆਰਾ. ਇਹ ਐੱਮ. ਐੱਸ. ਸ਼ੈਰਿਫ ਬਨਾਮ ਗੋਵਿੰਦਨ (A.I.R. 1951 Mad. 1060,1061) ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਵਿਚਾਰ ਸੀ।

ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ ਵੀ ਸੰਭਵ ਹਨ ਪਰ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ. ਪਹਿਲਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਮੂਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਹੈ ਤਾਂ ਧਾਰਾ 195(3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ

ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਆਮ ਮੂਲ ਸਿਵਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗੀ। ਜੇਕਰ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫ਼ਰਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਹੇਠਲੇ ਦਰਜੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਚੁਣ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕਿਹੜੀ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੂਚਨਾਵਾਂ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਆਮ ਵਰਗ ਦੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੰਨਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਡਾ ਮਤਲਬ ਉਦੋਂ ਹੋਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇਸ ਕੇਸ ਵੱਲ ਮੁੜਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ 1918 ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਅਦਾਲਤੀ ਐਕਟ ਦੀ ਘੋਖ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

ਛੋਟੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਅਧੀਨ ਸਥਾਪਿਤ ਅਦਾਲਤਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੰਜਾਬ ਅਦਾਲਤੀ ਐਕਟ 1918 ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਲਈ ਉਪਬੰਧ ਕਰਦਾ ਹੈ-

(1) ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ,

(2) ਵਧੀਕ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ, ਅਤੇ

(3) ਅਧੀਨ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ।

ਇਸ ਸਮੇਂ ਅਸੀਂ ਅਧੀਨ ਜੱਜ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਾਂ। ਸੈਕਸ਼ਨ 22 ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਧੀਨ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।ਇਹਨਾਂ ਜੱਜਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਸਥਾਨਕ ਸੀਮਾ ਉਹ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ (ਸੈਕਸ਼ਨ 27) ਸੈਕਸ਼ਨ 26 ਵਿੱਚ ਵਿੱਤੀ ਸੀਮਾਵਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ:

"ਅਧੀਨ ਜੱਜ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਮੁੱਲ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦੀਵਾਨੀ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦਾ ਹੈ, ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ"।

ਇਹ ਉਹ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀਆਂ ਆਮ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਸੈਕਸ਼ਨ 29 ਅਤੇ 30 ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਕੁਝ ਵਾਧੂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਾਂਗੇ।

ਅੱਗੇ ਅਸੀਂ ਅਪੀਲ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਵੱਲ ਮੁੜਦੇ ਹਾਂ। ਉਹ ਧਾਰਾ 39 ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਹਨ। ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਲਈ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕੀਮਤ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਅਪੀਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਕੋਲ ਅਤੇ ਹਰ ਦੂਜੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਉਪ ਧਾਰਾ (3) ਦੁਆਰਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ "ਕਿ ਕਿਸੇ ਅਧੀਨ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਮੂਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਡਿਕਰੀ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਈਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਅਧੀਨ ਜੱਜ ਨੂੰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।"

ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਇਹ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਅਧੀਨ ਜੱਜ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹੀ ਸਾਰੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਉਪਬੰਧ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾਇਆ ਅਤੇ ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧੀਨ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਦੋ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮਾਂ ਜਾਂ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਪਈਆਂ ਅਪੀਲਾਂ, ਜੋ ਕਿ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਹਿਲੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧੀਨ ਜੱਜ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਮੁੱਲ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਧੀਨ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਅਪੀਲ ਦੇ ਤਿੰਨ ਫੋਰਮ ਹਨ। ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹਨਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਅਪੀਲੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਨੂੰ "ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ" ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੀਨੀਅਰ ਸੁਬਾਰਡੀਨੇਟ ਜੱਜ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਦੇ ਉੱਪਰ ਅਸੀਂ ਜੋ ਨਿਯਮ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ "ਆਮ" ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਸੀਨੀਅਰ ਸੁਬਾਰਡੀਨੇਟ ਜੱਜ ਦਾ ਸਾਧਾਰਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਕੇਸ ਦੀ ਖਾਸ ਸੀਮਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।ਇਹ ਸਾਰੇ

ਅਧੀਨ ਜੱਜਾਂ ਲਈ ਸਾਂਝੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਾਰੇ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧੀਨ ਜੱਜਾਂ ਲਈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਵੱਖ–ਵੱਖ ਅਧੀਨ ਜੱਜਾਂ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ" ਦੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ "ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧੀਨ ਜੱਜ ਨੂੰ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 195(3) ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਿਸੋ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਅਪੀਲੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰ ਅਪੀਲਾਂ "ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ" ਜਾਂ ਤਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ ਇਹਨਾਂ ਦੋ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੇਠਲੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 476–ਬੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਅਪੀਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਹੁਣ ਇਹ ਵੇਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਿਰੋਲ ਉਦੇਸ਼ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੂਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕੀਮਤ 5,000/- ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ ਪਰ ਅਸੀਂ ਇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 195 (3) ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦੀ।ਕਿ ਉਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਖਾਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਗਲਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਪ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਉਪ ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ

"ਜਿੱਥੇ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀਵਾਨੀ ਅਤੇ ਮਾਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਜਿਹੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕੇਸ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿਵਲ ਜਾਂ ਮਾਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।"

ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਸੀਮਤ ਹੱਦ ਤੱਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਕਿਸਮ, ਅਰਥਾਤ ਕੀ ਦੀਵਾਨੀ, ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਂ ਮਾਲੀਆ ਨਿਰਧਾਰਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਹਨਾਂ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਪਹਿਲਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਅਗਲੀ ਧਾਰਾ 195(3) ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕਰੋ ਜਿਸਦਾ ਅਸੀਂ ਹੁਣੇ ਵਿਆਖਿਆ ਅਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਐਮ.ਐਸ. ਸ਼ੈਰਿਫ ਬਨਾਮ ਮਦਰਾਸ ਐਂਡ ਅਦਰਜ਼ (1954 S.C.R. 1144,1147) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਮੌਜੂਦਾ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਨਾ ਤਾਂ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਅਗਲਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸੀਨੀਅਰ ਸੁਬਾਰਡੀਨੇਟ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਉਹੀ ਅਦਾਲਤ ਹੈ ਜੋ ਮਿਸਟਰ ਬਾਰਲੋ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ। ਇਹ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਹਰੇਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਅਧੀਨ ਜੱਜ ਦੀ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਕਈ ਜੱਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕੀ ਹਰੇਕ ਅਦਾਲਤ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਅਦਾਲਤ ਹੈ। ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਕੋਰਟ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਚਾਲੂ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਸਾਡਾ ਫੈਸਲਾ ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਦੂਜੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਿਖੇ ਗਏ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਅਸੀਂ ਜੋ ਫੈਸਲਾ ਪੰਜਾਬ ਲਈ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਚੰਗਾ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਅਸੀਂ ਅਜਿਹਾ ਇਸ ਲਈ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹੋਰ ਹਿੱਸਿਆਂ ਤੋਂ ਫੈਸਲੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ ਜੋ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਐਕਟਾਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ (1918 ਦਾ ਐਕਟ VI) ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ।

ਪੰਜਾਬ ਕੋਰਟ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ

(3) ਅਧੀਨ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ" ਸੈਕਸ਼ਨ 22 ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅਧੀਨ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਤੈਅ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ........

ਸੈਕਸ਼ਨ 26 ਜਿਸਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਵਿੱਤੀ ਸੀਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਸੈਕਸ਼ਨ 27 ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਸਥਾਨਕ ਸੀਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ:

(1) ਅਧੀਨ ਜੱਜ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਸਥਾਨਕ ਸੀਮਾਵਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(2) ਜਦੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕਿਸੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਧੀਨ ਜੱਜ ਦੀ ਤਾਇਨਾਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀਆਂ ਸਥਾਨਕ ਸੀਮਾਵਾਂ, ਇਸਦੇ ਉਲਟ ਕਿਸੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਸਥਾਨਕ ਸੀਮਾਵਾਂ ਮੰਨੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ"

ਉੱਥੋਂ ਅਸੀਂ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਮਿਤੀ 3 ਜਨਵਰੀ 1923 ਦੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 4 ਹੈ ਇਹ 5 ਜਨਵਰੀ 1923 ਤੋਂ ਹੋਰ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਅਧੀਨ ਜੱਜਾਂ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਅਸਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਅਰਥਾਤ:-

ਸ਼੍ਰੇਣੀ I—ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਮੁੱਲ ਦੀ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਧੀਨ ਜੱਜ

ਸ਼੍ਰੇਣੀ II—ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਧੀਨ ਜੱਜ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਕੀਮਤ 5000 ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੇਣੀ III—ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਧੀਨ ਜੱਜ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਕੀਮਤ 2000 ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੈ

ਸ਼੍ਰੇਣੀ IV—ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਧੀਨ ਜੱਜ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਕੀਮਤ 1000 ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੈ

ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਅਧੀਨ ਜੱਜ ਨੂੰ ਇਸ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਗਠਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਇੱਥੇ ਪਹਿਲਾਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਸਿਵਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀਆਂ ਸਥਾਨਕ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਨਾਲ ਤਿੰਨ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਅਨੁਸਾਰ ਹਰੇਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਲਈ ਅਧੀਨ ਜੱਜ ਦੀ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਦੂਜਾ ਅਧੀਨ ਜੱਜ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਇੱਕ ਵਧੀਕ ਜੱਜ ਹੈ। ਇਹ ਸੈਕਸ਼ਨ 18 ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਉਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੇ ਤਹਿਤ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਜੱਜਾਂ ਨੂੰ ਚਾਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਣ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਪਰ ਸੁਤੰਤਰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਬਣਾਉਣ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ। ਸੈਕਸ਼ਨ 26 ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹਰੇਕ ਅਧੀਨ ਜੱਜ

ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਦਿੱਤੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤੀ 'ਤੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੇ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਵੱਖਰੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਾ ਬਦਲੇ।

ਦੂਜੇ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਅਧੀਨ ਜੱਜਾਂ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਹਨ। ਇੱਥੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਚਲਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 18 ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 26 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਇੱਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਅਧੀਨ ਜੱਜਾਂ ਨੂੰ ਵਰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰੇਕ ਵਰਗ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਅਦਾਲਤ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ, ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਜੱਜਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿੱਤੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਕਰਨਾ ਅਗਿਆਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸਥਿਤੀ, ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਉਦੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕੰਮ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਧੀਕ ਜੱਜਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਜਿਹੀ ਵੰਡ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਵੰਡ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇੱਕ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਤੇ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।।

ਤੀਜਾ ਵਿਚਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹਰੇਕ ਅਧੀਨ ਜੱਜ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਅਦਾਲਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 27 ਹਰੇਕ ਜੱਜ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧਾਰਾ 26 ਵੀ।

ਧਾਰਾ 33 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਸਥਾਨਕ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਾਰੀਆਂ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਉੱਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ (ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ) ਉਸਦੇ ਕੋਲ ਹੈ, ਅਤੇ ਧਾਰਾ 34 ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿਵਲ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਵੰਡਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਉਸ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ... ਅਜਿਹੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਦੁਆਰਾ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ

ਇਸ ਲਈ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧੀਨ ਜੱਜ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਧੀਨ ਜੱਜ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਜਾਂ ਨਿਆਂਇਕ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਿਯਤ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿ ਉਹ ਕੁਝ ਖਾਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਹੈ।

ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੀਨੀਅਰ ਸੁਬਾਰਡੀਨੇਟ ਜੱਜ ਕੋਲ ਇਸ ਨੂੰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਮੂਲ ਅਦਾਲਤ ਵਜੋਂ ਜਾਂ ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 476-ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਵਜੋਂ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵੀ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਉਹੀ ਅਦਾਲਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਕਹਿਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮਿਸਟਰ ਬਾਰਲੋ ਦਾ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਨਿਯੁਕਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ ਜਿਸਦੀ ਉਹ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਿਸਟਰ ਆਗਸਟੀਨ ਉਸਦਾ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਸੀ। ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਿਸਟਰ ਆਗਸਟੀਨ ਨੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਉਠਾਇਆ ਸੀ, ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਨੁਕਤੇ ਨੂੰ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੋ ਅਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਹਾਂ ਉਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਪੀਤਮ ਸਿੰਘ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਫੈਸਲਿਆਂ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਉਸਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਅਸਾਧਾਰਨ ਆਰਡੀਨੇਟ ਜੱਜ ਹੋਣਗੇ। ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਜੱਜ ਤੋਂ ਉਸੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੂਜੇ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਅਸਾਧਾਰਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਜੱਜ ਦੇ ਝੂਠ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਉਸਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਅਪੀਲ ਕਰਨਾ ਹੋਰ ਵੀ ਅਸੰਗਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਅਪੀਲਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਪੀਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਖੇਤਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮੂਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵਜੋਂ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਜਾਂ ਹੋਰ ਸਮਾਨ ਵਰਗੀਕਰਨ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਕੇਸ ਨੂੰ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟ ਜਾਂ ਘੱਟ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕੋਲ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 193 (1) ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਧਾਰਾ 132 ਅਤੇ 197 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਣਡਿੱਠ ਜਾਂ ਮੁਆਫ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਇੱਥੇ ਸਿਰਫ ਧਾਰਾ 195 (1) (ਬੀ) ਅਤੇ (ਸੀ) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਅਦਾਲਤਾਂ ਹੀ ਬਾਰ ਨੂੰ ਹਟਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰੀਤ ਅਨੁਸਾਰ ਵੀ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ 16 ਮਈ 1935 ਦੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ 23 ਫਰਵਰੀ 1940 ਨੂੰ ਸੰਸ਼ੋਧਿਤ ਖੰਡ I ਦੇ ਅਧਿਆਇ 20-ਬੀ ਪੰਨਾ 3 'ਤੇ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਪੈਰਾ 2 ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ--

ਅੱਗੇ ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਸੀਨੀਅਰ ਸੁਬਾਰਡੀਨੇਟ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ ਆਦਿ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰੇਕ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧੀਨ ਜੱਜ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਅਧੀਨ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਜੋਂ।

ਪੰਜਾਬ ਕੋਰਟ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 39(3) ਇਸ ਲਈ ਢੁਕਵੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ -

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਅਧੀਨ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਮੂਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਡਿਕਰੀ ਜਾਂ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਈਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਅਧੀਨ ਜੱਜਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੀ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਅਧੀਨ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ ਆਦਿ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਹੁਣ ਇਹ ਇੱਕ ਅਧੀਨ ਜੱਜ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਦੂਜੇ ਅਧੀਨ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਧੀਨ ਜੱਜ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਅਤੇ ਵੱਖਰੀ ਅਦਾਲਤ ਹੈ।

ਸਥਿਤੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਸ ਤੱਕ ਘਟਾਉਂਦੀ ਹੈ. ਮੂਲ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 476-ਏ ਇਸ ਲਈ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਿਸਟਰ ਬਾਰਲੋ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਧਾਰਾ 195 ਦੇ ਅਰਥ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਧੀਨ ਸੀ। ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਜ਼ਿਲਾ੍ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਸੀ

ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਸ੍ਰੀ ਕੇ ਕੇ ਗੁਜਰਾਲ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਪਟਾਇਆ। ਉਸ ਕੋਲ ਧਾਰਾ 476-ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਂ ਤਾਂ ਖੁਦ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਨਾ ਹੀ ਕੀਤਾ. ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਸ ਨੇ ਪੀਤਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਦਾ

ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਇਸ ਨੂੰ ਅਸਲ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਜੱਜ ਨੂੰ ਭੇਜ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਦਾ ਹੁਕਮ ਬੇਅਸਰ ਸੀ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਪੀਤਮ ਸਿੰਘ ਦਾ ਅਗਲਾ ਹੁਕਮ ਬਿਨਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸੀ। ਇਸ ਨੇ ਅਜੇ ਵੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 476-ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਆਜ਼ਾਦ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਦੋਂ ਮਾਮਲਾ ਦੁਬਾਰਾ ਉਸ ਕੋਲ ਆਇਆ। ਇਸ ਵਾਰ ਇਹ ਸ੍ਰੀ ਪੀਤਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਅਪੀਲ ਰਾਹੀਂ ਆਇਆ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਅਸਲ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬਣਦੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਢੁਕਵਾਂ ਹੁਕਮ ਦੇਵੇ। ਸੈਕਸ਼ਨ 476-ਏ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਕੇਵਲ ਦੂਜੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਭੇਜ ਕੇ ਜਿਸ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਸੀ, ਅਰਥਾਤ ਅਸਲ ਅਦਾਲਤ। ਪਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਨੇ ਇਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਨਿਪਟਿਆ ਨਹੀਂ। ਅਰਜ਼ੀ ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਕੋਲ ਗਈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਕੋਲ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ। ਇਹ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਜੱਜ ਸੀ ਜਾਂ ਕੀ ਉਸਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਧੀਨ ਜੱਜਾਂ ਵਾਂਗ ਆਪਣੀ ਵੱਖਰੀ ਅਦਾਲਤ ਬਣਾਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਅਦਾਲਤਾਂ ਐਕਟ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ ਕਿ ਛੋਟੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਸਥਾਪਿਤ ਅਦਾਲਤਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ,
ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਅਰਥਾਤ..

(1) ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ

(2) ਵਧੀਕ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ

(3) ਅਧੀਨ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ

ਇਸ ਲਈ ਵਧੀਕ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਵਧੀਕ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੂਜੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਹੋਰ ਐਕਟਾਂ ਦੇ ਨਾਲ।। ਇਸ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਤੁਲਨਾ

ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 214 ਅਤੇ 216 ਨਾਲ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਜੋ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਗਠਨ ਅਤੇ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

214 (1) ਹਰੇਕ ਰਾਜ ਲਈ ਇੱਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਹੋਵੇਗੀ।

216 ਹਰੇਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਜੱਜ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਅਦਾਲਤੀ ਐਕਟ ਕਿਤੇ ਵੀ ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਜਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਧੀਕ ਜੱਜ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਵਧੀਕ ਜੱਜ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੇ ਨਾਲ ਤਾਲਮੇਲ ਨਿਆਂਇਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦਾ ਜੱਜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਧਾਰਾ 21(1) ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ-

ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲੰਬਿਤ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵਧੀਕ ਜੱਜ ਜਾਂ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਅਜਿਹੇ ਵਧੀਕ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਲੋੜ ਹੋਵੇ।

ਪਰ ਇਹ ਜੱਜ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੇ ਸਾਰੇ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਜ ਨਹੀਂ ਚਲਾ ਸਕਦੇ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਇੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੈ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਸੌਂਪਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 21(2) ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਧੀਕ ਜੱਜ ਸੋਜ ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਮ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਉਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅੱਗੇ ਇਹ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਵੇਲੇ ਉਹ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਵਾਂਗ ਹੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੇਗਾ।

ਪਰ ਇਹ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੇਸਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਹ ਨਜਿੱਠਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜੇਕਰ ਉਸਦੇ ਕੰਮ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਅਸਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਉਲਟ. ਪਰ ਜੇਕਰ ਉਹ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਅਪੀਲਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਣ ਅਤੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਜੋਂ ਬੈਠਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਜੱਜਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਵੰਡ ਤੋਂ ਇਹ ਬਹੁਤ ਵੱਖਰੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਜਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ

ਦਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਆਪਣੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਜੱਜਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੰਮ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਕੰਮ ਇੱਕ ਜੱਜ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੂਜੇ ਜੱਜ ਕੋਲ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਪਰ ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਅਦਾਲਤੀ ਐਕਟ ਦੀ ਸਕੀਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਤੱਥ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਜੇ.ਐਨ. ਕਪੂਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਕਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਉਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਜਾਬ ਅਦਾਲਤੀ ਐਕਟ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵਧੀਕ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਕਿਸੇ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਧੀਕ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸਥਾਪਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਵਧੀਕ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਕੋਈ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਅਦਾਲਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਆਪਣੀ ਵੱਖਰੀ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ ਹੈ।

ਹੁਣ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮੂਲ ਅਦਾਲਤ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 476 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਜਾਂ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਇਕਮਾਤਰ ਅਦਾਲਤ ਹੀ ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਹੈ ਜਿਸ ਕੋਲ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੂਲ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਵਧੀਕ ਜੱਜ ਸ੍ਰੀ ਜੇ.ਐਨ. ਕਪੂਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਸ੍ਰੀ ਜੇ ਐਨ ਕਪੂਰ ਦਾ ਹੁਕਮ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸੀ।

ਸ੍ਰੀ ਕਪੂਰ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅਗਲਾ ਸਵਾਲ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਸੀ। ਕੇਸ਼ਰਦੇਵ ਚਮਰੀਆ ਬਨਾਮ ਰਾਧਾ ਕਿਸਨ ਚਮਰੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ (1953 S.C.R. 136,150 to 152) ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਮੱਤਭੇਦ ਹਨ ਪਰ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ

ਆਪਣੇ ਹੀ ਮੋਸ਼ਨ ਦੇ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 476 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 476-ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲ ਕੋਰਟ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸੀਨੀਅਰ ਸੁਬਾਰਡੀਨੇਟ ਜੱਜ ਸ਼੍ਰੀ ਪੀਤਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 476-ਬੀ ਅਧੀਨ ਅਪੀਲ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਜੋਂ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 476-ਏ ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਵਧੀਕ ਜੱਜ ਸ੍ਰੀ ਜੇ.ਐਨ. ਕਪੂਰ, ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਦਾ ਵੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਰ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਸ ਕੇਸ ਤੋਂ ਦੂਰ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਲਈ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜੋ ਉਸਦੇ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਤੁਰੰਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ।

ਹੁਣ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮਾਇਨੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਕਿ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 439 ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ ਜਾਂ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 115 ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹਨਾਂ ਦੋ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਜਿਸ ਨੇ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਜੋ ਇਸਦੇ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਹੁਣ ਤੱਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਜੇ.ਐਨ. ਕਪੂਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਹ ਸਹੀ ਸੀ। ਪਰ ਸੀਨੀਅਰ ਸੁਬਾਰਡੀਨੇਟ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਗਲਤ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਅਗਲਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹਾਈਕੋਰਟ ਖੁਦ ਹੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਜੇਕਰ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਧਾਰਾ 136 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਅਸਧਾਰਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਸਿਰਫ਼ ਵਿਧੀਗਤ ਬੇਨਿਯਮਤਾ। ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 476 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਦਖਲ ਦੇਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹਾਂ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 195 ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਇੱਥੇ ਉਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਮਨਾਹੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਮੂਲ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 195(3) ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਹਟਾਈ ਜਾਂਦੀ। ਪਾਬੰਦੀ ਹਟਾਉਣ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਨਾਲ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਹੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਹਨ। ਜੇ ਇਹ ਕੇਸ ਹੁੰਦਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 195(3) ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ

ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਮਾਮਲਾ ਵੱਖਰਾ ਹੁੰਦਾ, ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨਾ ਤਾਂ ਮੂਲ ਅਦਾਲਤ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਜਿਸ ਦੀ ਧਾਰਾ 195(3) ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਅਨੁਸਾਰ ਮੂਲ ਅਦਾਲਤ ਅਧੀਨ ਸੀ, ਇਸ ਕੋਲ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜੋ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ, ਉਹ ਸੀ ਕਿ ਕੇਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਲਈ ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਉਹੀ ਕਰਾਂਗੇ ਜੋ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

ਸਾਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਹੋਰ ਨਿਰਭਰ ਨਾ ਰਹਿਣ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਅਸੀਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਜੇਕਰ ਸ਼੍ਰੀ ਪੀਤਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਵਿਚਾਰ ਸਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧ ਜੋ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਆਮ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਔਖਾ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸ਼ਨ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਪੀਤਮ ਸਿੰਘ ਸਨ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਕੇਸ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਅਸੀਂ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਹਾਂਗੇ, ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਲ ਪੱਖਪਾਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਬੇਸ਼ੱਕ ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜੋ ਹੁਣ ਇਸ ਨਾਲ ਨਿਪਟੇਗਾ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਰਾਜਨ ਚੁੱਘ, ਅਨੁਵਾਦਕ